

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

JUTRA

Uredništvo in uprava: Maribor, Grajski trg 7 / Tel. uredništva in uprave 24-55
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din / Oglasi po ceniku / Ogla-
se sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani / Poštni ček. rač. št. 11.409

V 24 urah: 100.000
mrtvih in ranjenih

Sanghai, 27. oktobra.

Nova faza je nastopila v razpletu vojnih dogodkov pred Sanghajem. Skozi tri mesece so bili Japonci navezani na svoje pozicije pod zaščito topov in strojníc z vojnih ladij in z letal. Sedaj pa prihaja nova faza: Japonci so se pričeli pomikati naprej, japonski vojaški krogi zatrjujejo, da se odslej njihova ofenziva ne bo ustavila, dokler ne bo iztrgan Sanghaj, ta daljnevzhodni Pariz, iz kitajskih rok.

Edinstveno krvava bitka se je razvila sedaj pred Sanghajem. Vsi, ki so imeli priliko, da opazujejo iz bližine to strahovito klanje, zatrjujejo, da so se Kitajci navzlic silni premoči Japoncev borili kakor levi, za vsako ped svoje zemlje. Najboljši dokaz strahotnosti borbe nudi dejstvo, da ujetnikov sploh ni bilo in da ni bilo pardona ne za Kitajce in ne za Japonce, ampak da so se japonski in kitajski vojaki borili do zadnjega človeka in do zadnje pozicije. Računajo, da je v tej edinstveni grozni bitki obležalo v enem dnevu 100 tisoč mrtvih in ranjenih. Za Kitajce je situacija težja, ker nimajo dobrih zvez v ozadju, tako da se večina ranjenih nahaja izza borbenih linij brez vsake pomoči. Oni, ki so bili ranjeni na terenu treh kilometrov globine, so bili pretežno pobiti, ker so se celo ranjenci borili in streljali v hrbte Japoncev, ki so prodirali preko njihovih trupel. Ta silovita bitka na življenje in smrt nam kaže silovit prezir smrti od strani kitajskih in japonskih borcev. To poročilo zveni kakor bajka. In vendar pravijo, da ni heroično junaštvo Kitajcev in Japoncev nobena bajka, ampak suhoparno krvava stvarnost...

S prebitjem kitajskih postojank pri Tasangu se je posrečilo Japoncem, da so precepili kitajsko fronto na dva dela. Vzhodni del kitajske fronte se je znašel v nevarnosti, da ga bodo popolnoma obkolili Japonci, ki se pomikajo vzhodno od Tasanga, in pa one japonske čete, ki so se izkrcale na severu ob obali Jangceja in ki so prodrle na jug. Japonska ofenziva se vztrajno nadaljuje v pravcu Tasanga in so bili Kitajci vrženi iz prednjih položajev. Po še nepotrjenih vesteh pa so prodrli Japonci celo v sam Tasang. Te borbe okoli Tasanga kažejo, da se uporabljajo pri tem najmodernejša vojna sredstva in da se uveljavljajo najsodobnejša načela vojne taktike in strategije. Tako poročajo, da je otvorilo to japonsko ofenzivo pri Tasangu okoli 100 japonskih letal, ki so posipala kitajske položaje s pravim deževjem bomb, dočim so prodor pehote podprli nešteti tanki. Tako je borbena fronta med Lotienom, Linhangom ter Sanghajem privzela obliko črke S in je japonskim odredom, ki so razvrščeni med Čapejem in Kiangwanom dana možnost, da v obliki poloka preidejo v ofenzivo in s tem nevarno ogrožajo kitajske branilce. Položaj Kitajcev v tem odseku je tem kritičnejši, ker se je posrečilo Japoncem pri Čapeju, da so na novo izkrcali okoli 20.000 vojakov, ki so bili takoj vrženi na fronto. Pomembnost položaja pri Tasangu je tem večja, ker se Tasang označuje v krogih vojnih strokovnjakov kot ključ kitajske obrambe na sanghajski fronti.

Ogorčene borbe pa se vodijo tudi pri Čangčuanu, južno od Pingjana, kjer se je posrečilo motoriziranim kitajskim oddelkom, da so padli Japoncem v hrbet. Prihajajo pa še druga poročila o strahotnih izgubah na obeh straneh...

„Čehoslovaška — ena sama
velika trdnjava“

PRAGA, 27. oktobra. Predsednik republikanske agrarne stranke narodni poslanec Beran je izjavil na nekem velikem političnem zborovanju v južni Češki: »Nikdar ne bomo dali povoda s svoje strani, da bi se mirovno stanje motilo. Dogodki v inozemstvu pa nas kličejo k strnjeni pozornosti. Če bi kdorkoli napadel naše meje, bi moral hitro spoznati, da nismo samo vojaško pripravljeni, in sicer dobro pripravljeni, ampak da je vsa republika ena sama velika trdnjava milijonov Čehov, ki so odločeni, da s fizično močjo, duhom in srcem branijo svojo državo.

Židovski bankir Barmat stemoglavil
Van Zeelanda

BRUSELJ, 27. okt. Belgijska vladna kriza bi se mogla izraziti v formuli: Socialisti iščejo katolika, katoliki iščejo socialista. Ves tisk ob

Sokolske veste

250.000 Sokolov nastopi!

MIROSLAV TYRŠ

X. vsesokolski zlet je pred nami. Oči vseh Sokolov so uprte v Prago, ki se že danes vneto pripravlja, da sprejme prihodnje leto sokolske armade od vsepovsod, kjer prebiva slovanski rod. Srca sto in stotisočev, čakajo nestrpno onega velikega in svečanega trenutka, ko bo slovanska in sokolska Praga sprejemala drage ji sokolske goste.

Leta 1938 bo zlata Praga pozorišče sokolske manifestacije, kakršne doslej še nismo doživeli. Prodoren uspeh, ki ga bo žela ta demonstracija sokolskega duha in sokolske misli, je že danes vnaprej zagotovljena. Sokolska organizatorična moč in disciplina, ki je v svoji dosedajni razvojni zgodovini dokazala, da je kos tudi še tako kompliciranim in težavnim nalogam, bo tudi toplot žela triumf, nad katerim se mora diviti ves svet. Že danes so na delu razni odseki pkrškega zletnega odbora, ki pripravljajo pot zmagovalnemu pohodu slovanskih sokolskih armad. Informativni in propagandni odsek prejema dan za dnem dopise iz vseh delov sveta. Interes za to grandiozno sokolsko prireditev se veča iz dneva v dan in je pričakovati ogromnega dotoka gostov iz vseh delov sveta, zlasti iz Francije in Amerike. V Pragi se že mudi major F. T. Nej, ki ima nalogo, da uredi vse potrebno za prevoz kanadskih telovadnih enot. Nadalje so prijavi svoje sodelovanje telovadci iz Anglije, republike Čile in

drugi, da pri tem ne omenjamo udeležbe naših jugoslovenskih, poljskih in bolgarskih telovadnih enot, brez katerih silitak nobenega sokolskega nastopa niti misliti ne moremo.

Jubilejni sokolski zlet kaže že danes obrise ogromnega, za naše pojme skoro nepojmljivega obsega. V dokaj najslužijo naslednje številke: Na tem sokolskem nastopu bo sodelovalo 25.000 šolske mladine, 35.000 sokolske dece, 40.000 naraščajnikov in naraščajnic ter 130.000 članstva, torej skupno četrta milijona nastopajočih.

Kolikšna briga samo za prenočišča in prehrano tako ogromne mase ljudi, ki bo v zletnih dneh preplavila praške ulice. Vse šole, vsa razpoložljiva stanovanja bodo tiste dni na razpolago sokolski armadi. Nič manj kakor 100 vagonov slame in prece 60.000 slamnjač je že v delu. Cene vstopnicam se gibljejo med 10 in 200 Kč. Zanimivo je dejstvo, da so

Sportna gibanje

Mariborski stadion!

Leta 1939 bo slavil I. SSK Maribor 20-letnico svojega obstanka. Klub je ves čas od svoje ustanovitve naprej vreden predstavnika slovenskega sporta v Mariboru, oziroma se lahko reče, da ima med slovenskimi sportnimi klubi vodilno vlogo prav gotovo, kar se tiče nogometa in tenisa. Ko se bliža 20letnica kluba, pa grozi slednjemu, da bo tudi še pri svoji 20 letnici brez lastnega sportnega igrišča. Kakor je javnosti znano, je I. SSK Maribor izgubil svoje lepo igrišče v Ljudskem vrtu na korist Sokola. To težko žrtev je I. SSK Maribor doprinesel, ker ni pomišljal niti trenutka, da je treba tako važni nacionalni organizaciji kakor je Sokol priskočiti na pomoč z reprezentativnim prostorom. Pri tej priliki pa je mestna občina mariborska prevzela napram I. SSK Mariboru gotove obveze, ne samo moralne, temveč tudi materialne, ki nalagajo mestni občini dolžnost, da gre I. SSK Mariboru pri zasledovanju cilja, da pride prej ko slej do sportnega igrišča, vsestransko na roko. Jasno je, da tudi I. SSK Maribor ne sme držati pri tem križem rok in da mora tudi od svoje strani pokreniti vse potrebno, da se bo prej ko slej uresničila želja naše sportne javnosti, da pride I. SSK Maribor do svojega igrišča in to čim prej in tem preje, ker imata oba ostala dva mariborska sportna kluba Železničar in Rapid že svoje reprezentativne stadione. Obveza marib. občine je pred vsem te vsebine,

najoddaljenejših držav za ta zlet že naročene vstopnice.

Zletišče bo opremljeno z vsem potrebnim. Praška univerza bo imela tam svojo zdravniško ambulanco in celo zobno kliniko. Dne 11. decembra t. l. bo prirejen v Pragi prvi zletski koncert. Za moški naraščaj so predpisane naraščajske tekme in se bodo vsi naraščajniki poklonili na grobu blagopokojnega prezidenta Osvoboditelja Masaryka v Lanih, da izkažejo svoje spoštovanje do Masarykovega dela z obljubo, da bodo delovali tudi vnaprej v duhu njegovih teženj. Ob priliki X. vsesokolskega zleta bodo tudi tekme mednarodne telovadne federacije.

Bežen pregled vseh dosedanjih priprav za največjo dosedanje manifestacijo sokolskega duha, discipline in moči, nam nudi jasen dokaz, da predstavlja sokolska armada nezlomljivo silo, ki stopa krepko in neustrašeno po oni

V carstvu metade

Tajne radijske postaje za prenos ljubezenskih valov pri metuljih

Mnogi mislijo, da je življenje nižje organiziranih živali enostavnejše. Raziskovanja prirodoslovcev pa so dokazala, da je življenje teh živali še prav zelo komplicirano. Francoski entomolog Jean H. Fabre je raziskoval in opazoval metulje ter svoja zanimiva opazovanja objavil.

Posebno zanimive so tri vrste metuljev: veliki močni pavlinček, mali dnevni pavlinček in hrastov prelec; vsi trije živijo tudi v naših krajih. Prirodoslovci so opazovali že precej časa neko zanimivost, postavljali razne hipoteze, da jo rešijo, vendar pozitivnega še ne vemo ničesar.

Zdi se namreč, kakor da imajo ti metulji skrivnostno radijsko postajo, s katero oddajajo valove precej daleč. To je nekaka »Tajna radijska postaja za prenos ljubezenskih valov.«

Fabre je napravil zanimiv poskus. Zaprli je pomladi samico nočnega pastirčka pod rešetko. Okna so bila v sobi odprta, sicer pa je vladala tema. Zunaj je bila temna viharna noč, okoli hiše je rastlo visoko drevje in gosto grmovje. Kljub vsem tem neprimlikam je opazil Fabre, kako prihajajo številni ljubavniki v sobo in drhte v ljubezenski mrzlici, se preletavajo okoli rešetke, v kateri je zaprt njihov ideal, cilj njihovega življenja, samica, ki jo morajo oploditi. Prihajali so teden dni vsak večer do desete ure; razume se v velikem številu, do sto petdeset zaljublencev v silni ekstazi.

Nato je Fabre eksperimentiral z metulji. Zaznamoval je metulje in opazil, da se je redko kateri vrne tudi drugi večer. Tisti pa, ki jih je obdržal do drugega večera v ujetništvu v sobi, so obupali in obležali na tleh v smrtnih trzljajih.

Nočni pavlinček nima dolgega življenja, vsa tri do štiri dni, pravzaprav večerov. Nima niti razvitih ust, niti prebavnih organov. Ker mu je odmerjeno tako kratko življenje, mu pravzaprav ne preostane časa za jed, ki je niti ne rabi. Živi samo za ljubezen.

A ko mine odmerjeni čas, ako je izvršil svojo nalogo, namreč oplodil samico,

ali ne, mu poteka neizprosna smrt na vrata. Ljudje običajno gledajo mnoge pojave v naravi s svojega stališča in merijo vse s svojim merilom. To je pa povsem napačno. Čas je v življenju živih bitij relativna stvar, kar velja tudi za nas ljudi. Kaj je naših šestdeset, sedemdeset let, kolikor povprečno živi človek, proti večnosti. Ena geološka perioda, ko so še na zemlji živeli silni nestvori, ogromni kuščarji, je mogoče trajala milijone let. Vse se je spremenilo, prešlo, zemeljska krogla pa se še dalje vrti okoli solca in življenje na njej se spreminja. Milijoni let ne pomenijo ničesar. In kakšna je razlika med tremi dnevi in šestdesetimi leti? Minimalna, je sploh in ako se gleda s splošnega, občega stališča na svet, življenje in njegov razvoj. Vrnimo se raje k tem krilatim Don Juanom.

Katero čutilo je pokazalo samcu nočnega pavlinčka pot, pravce, kjer leži ujet njegov cilj, ideal za katerega živi tri dni? Morda vid? Vonj? Sluh?

Vid ni bil, ker je bila vetrovna, temna noč, na poti je bilo polno zaprek, v sobi pa tudi ni bilo luči. Sluh tudi ne, ker je bila samica zaprta in je kot mrtva ležala pod rešetko. Preostalo je samo še vonj, dovršen vonj. Eksperimentator je po celi sobi nasul naftalina in celo v rešetki, kjer je ždel samica. Razen tega je postavil še krožnike s petrolejem, žveplom, raznimi dišavami in parfumi. Zaman. L

V gledališču žene

Gledališki komad, ki razburja ves ženski svet

V londonskem gledališču »Westend Theatre« predvajajo te dni zanimiv gledališki komad »The Women« (»Žene«). V tem delu nastopa 44 oseb, med katerimi ni niti enega moškega. To vam je povsem svojevrsna in nenavadna drama, ki jo je napisal neki ameriški avtor C. R. Booth. Igra, ki je spravila živce vseh žena iz ravnovesja, je doživela svojo krstno predstavo na Broadwayu v New Yorku in je žela pred ameriško gledališko publiko prodoren uspeh. Ne moreda radi tega, ker nastopajo na odrskih deskah samo ženske, temveč radi tega, ker je avtor postavil na oder 44 takšnih žensk, ki po svojem bistvu in obnašanju ne delajo posebne časti ženskemu svetu. Vse te ženske, od prve do zadnje, lažejo, klepečejo, vohunijo in obrekujejo ter so sploh neiskrene. Vsaka izmed njih otežkočuje in onemogoča mirno življenje ene okolice, v kateri živi. Teh izbranih 44 tipov razgrinja pred gledalci vse najtemnejše strani ženskega spola tako, da izzveni vsa igra v težki obtožbi napram vsem ženam, ki so pravzaprav glavni krivci, da na svetu ni vse tako lepo, kakor bi lahko bilo.

Kakor smo že prej omenili, je bilo to delo predvajano najprej v Ameriki. Predno pa se je igra sploh smela predvajati, je bilo za to potrebno neverjetno ostrega boja. To gledališko igro, v kateri nastopajo same žene in ki je po svoji vsebini ženstvu nenaklonjeno, da ne rečemo sovražna, so ameriške ženske organizacije sprejele z viharim protestom. Kljub razburjenju in protestu tamkajšnjih ženskih organizacij, pa je bila igra dovoljena in so bile vse predstave že vnaprej razprodane. V gledališče se je kar trlo ljudi. Vsaka žena je hotela videti ta pamflet, ki je naperjen proti ženstvu. Moškim pa je nudila igra svojevrsen, še nikoli prej doživljen, užitek. Veselili so se nad potekom igre in zrlji v teh mojstrsko nanizanih likih, temeljito lekcijo, ki jo je avtor pripravil za sodobno ameriško razvajeno ženstvo.

Ni se še polegel prah, ki ga je bila dvignila ta drama v Ameriki, že je sledil nov sunek v Angliji. Londonske ženske organizacije so hotele preprečiti predvajanje, ter izjavile, da so v igri prikazane zveri, ne pa žene, ter da se s predvajanjem takih iger ustvarja v javnosti polarnem napačno mnenje o ženi. Angleško ministrstvo notranjih del je prejelo dan za dnem protestna pisma, v katerih so Angležinje zahtevale prepoved predvajanja. Drama je kljub temu šla preko odra in so bile predstave, kakor preje v Ameriki, tako sedaj tudi tu, že vnaprej razprodane. Senzacija vseh senzacij pa je bila ona predstava, pri kateri je igri prisostvoval avtor sam. Angleški ženski svet je bil trdno prepričan, da je avtor te »zloglasne« igre mož, ki besno sovraži vse žene. Na veliko začudenje pa se je v gledališču pojavila — ženska. Mlada in dražestna žena, po imenu Claire R. Booth.

Pisateljica Booth je prispela v London ter pred gledališčno publiko svečano izjavila, da vse žene niso takšne, kakor je onih le 44 žen, ki nastopajo v igri. Izjavila je, da je izbrala za to svoje delo najslabše, manj vredne ženske ter da to izjavo sicer na znanje, niso se pa še prav pomirile. Težko jim je le, da sedaj, ko vedo za pisca tega komada, ne morejo voditi več tako ostre borbe proti predvajanju te senzacionalne drame, kot so jo vodile doslej.

Ptujske novice

Skolsko društvo in Jugoslovnsko-češkoslovaška liga v Ptuj prirediti noč 27. oktobra t. l. ob 20. uri v Sokolsko prosvetni dvorani v Mladiki proslavo češkoslovaškega narodnega praznika s sledečim sporedom: Pozdrav; Gregorič; Bratom Čehoslovkom, recitacija; O Slavomerju Kratochvilu, kratko predavanje; profesor Rus poje dve pesmi; recitacija iz »Šleskih narodnih pesmi Petra Bezruča; Čehoslovaška in Jugoslov

Žadnje telefonične vesti

Londonskemu odboru še ne bo treba pisati osmrtnice!

NADE V SPORAZUM. — RIBBENTROP: SOGLAŠAMO POPOLNOMA Z ITALIJO. — MAJSKI: NAJPREJE MORA IZ ŠPANIJE SLEDNJI TUJI PROSTOVOLJEC, POTEM... — PORTUGALSKA: 3 = 1. — FRANCIJA: PRVO JE ODPOKLIC TUJIH PROSTOVOLJCEV. — GRANDIJEV NAVAL NA SOVJETSKO RUSIJO.

LONDON, 27. oktobra. Včerajšnja seja nevtralnostnega odbora je trajala polnih pet ur. Glavni namen včerajšnje seje je bil: nuditi delegatom v londonskem nevtralnostnem odboru zastopanih vlad priliko za mnenje k resolucijskemu osnutku odbora od prejšnjega četrtka. Resolucijski osnutek se, kakor znano, nanaša na vprašanje pravic in sestave komisije, ki naj bi se naj podala v Španijo v zvezi s problemom odpoklica tujih prostovoljcev. Kot prvi je povzel besedo nemški delegat poslanik von Ribbentrop, ki je v svojih uvodnih izjavah obžaloval, da je bil tisk o poteku prejšnje seje predeberno informiran, kar je povzročilo celo vrsto izpadov proti politiki nevmešavanja. Pogajanja v odboru bi morala biti tajnejša in bi ne smela prekoračiti oblike službenih komunikacij. Ob zaključku je povdarjal poslanik von Ribbentrop, da je stališče rajša jasno in da je popolnoma identično z Italijo. Ob največji pozornosti se je dvignil zatem sovjetski poslanik Majski, ki je takoj ob pričetku svojih izjav izjavil, da je sovjetska unija pripravljena sprejeti določeni resolucijski osnutek, vendar pod sledečimi pogoji: 1.

vsak na kakršen koli način izvršen simbolični umik inozemskih prostovoljcev iz Španije se mora izvršiti proporcionalno. 2. Sovjetska unija je pripravljena, da prouči vprašanje priznanja pravic vojskujoče se sile generalu Francu, toda ne preje, predno ne zapusti španske zemlje zadnji tuji prostovoljec. Če se bo sovjetska vlada prepričala, da se bo nehal vsak dotok novih prostovoljcev v Španijo, potem bo sovjetska vlada v položaju, da lahko prizna generalu Francu pravico vojskujoče se sile. 3. Sovjetska unija stoji na stališču, da je treba ocenjevati kontrolo na kopnem in morju kot neločljivo celoto. 4. Sovjetska vlada vztraja na tem, da vse v londonskem odboru sodelujoče vlade že vnaprej priznajo ugotovitve in ukrepe španske komisije. Nato se je dvignil zastopnik Portugalske, ki je izjavil, da vztraja portugalska vlada slej ko prej na sledečem stališču: Priznanje pravic vojskujoče se sile generalu Francu, odpoklic tujih prostovoljcev in vprašanje kontrole predstavljajo nedeljivo enoto. Nobena teh delnih vprašanj se ne more urediti brez istočasne rešitve katerega drugega teh vprašanj. Portugalska za-

hteva, da se ves ta kompleks vprašanj takoj prouči in obravnava kot celota. Zastopnik Francije Corbin je izjavil v teku debate, da stoji pariška vlada na stališču, da ni mogoče preje razmotrivati vprašanja obnovitve španske kontrole, dokler ni določen rok za odpoklic tujih prostovoljcev. Zatem je spregovoril italijanski zastopnik grof Grandi, ki je v daljših izjavah tolmačil stališče svoje vlade, pri čemer je na pomeničen način in kar najostreje kritiziral zadržanje sovjetske unije. V splošnem pa so bila Grandijeva izjava umerjena. Grandi je predlagal, da se komisija, ki naj gre v Španijo, sestavi iz zastopnikov šestih najbolj prizadetih držav, in sicer Anglije, Francije, Nemčije, Italije, Portugalske in sovjetske Rusije. Kot predsednik te komisije pride v poštev le mož velike mednarodne avtoritete iz kakšne nevtralne države. Zatem se je soglasno sprejel sklep, da so sklepi, ukrepi ter ugotovitve španske komisije obvezne za vse vlade. Prihodnja seja bo v petek popoldne. V tukajšnjih krogih upajo, da bo mogoče doseči sporazum že jut